

Løgtingið

Løgtingsmál nr. xx/2010: Uppskot til løgtingslóg um eftirlønaruppsparing og skatt av eftirløn

Uppskot

til

løgtingslóg um eftirlønaruppsparing og skatt av eftirløn

Kapittul 1

Vavi

§ 1. Persónar, ið eru millum 18 ár og 67 ár og hava fulla skattskyldu og bústað í Føroyum, gjalda til sína egnu eftirløn.

Stk. 2. Persónur, sum í sínum setanarviðurskiftum vinnur tænaðsmannaeftirlønarrætt, er ikki fevndur av hesi løgtingslóg við atliti av tí løn, hann vinnur sambært tænaðsmannastarvinum.

§ 2. Tvungna eftirlønargjaldið er í minsta lagi 3 prosent av A-inntøkuni, tá eftirlønarskipanin verður sett í gildi 1. januar 2011, og hækkar við 1,5 prosent um árið fram til 2019, tá eftirlønargjaldið er minst 15 prosent av A-inntøkuni.

Stk. 2. Arbeidsgevarin hevur við teimum avmarkingum, sum eru nevndar í § 1, stk. 2 og § 4 skyldu til at inngjalda eftirlønargjaldið hjá løntakara, samstundis sum lønin verður ávíst um afturhaldsskipanina.

Stk. 3. Sjálvstøðug vinnurekandi og persónar við B-inntøkum skulu gjalda eftirlønargjald sambært stk. 1. Landsstýrismaðurin í fíggjarmálum ásetir hvussu gjaldið verður goldið.

Stk. 4. Uttan mun til prosentásetingina í stk. 1, er tað ikki álagt nøkrum at gjalda meiri enn 100.000 kr. um árið. Upphædd omanfyri 100.000 kr. verður goldin útaftur eftir umsókn til TAKS fyri 1. juni árið eftir. Landsstýrismaðurin í fíggjarmálum ger nærri ásetingar um javning av hesi upphædd.

Stk. 5. Uppsparari kann sjálvboðin inngjalda meira enn tað í stk. 1 nevnda prosentgjald, ávikavist ta í stk. 4 nevndu upphædd, til ta góðkendu eftirlønarskipanina.

Stk. 6. Persónur, sum er millum 67 og 70 ár, kann gjalda til eftirlønarskipan. Inngjaldið kann fara fram, til viðkomandi byrjar útgjald og í seinasta lagi til persónur gerst 70 ár.

Stk. 7. Persónar sambært § 1, stk. 1 hava skyldu at stovna eftirlønarkontu hjá einum av TAKS góðkendum eftirlønarveitara. Freistin at stovna eftirlønarkontu er sett til 1. januar 2011. Landsstýrismaðurin ásetir nærri reglur fyri eftirlønarsáttmálum.

Stk. 8. Landsstýrismaðurin kann við kunngerð áseta nærri reglur fyri tey, ið eru fevnd av øðrum eftirlønarskipanum uttanlands sum part av arbeiðssáttmála við útlendskan arbeiðsgevara.

§ 3. Av inngoldna eftirlønargjaldinum kann ein partur vera brúktur til trygging við deyða og óarbeiðsførstrygging, meðan restin skal verða nýtt til eftirlønaruppsparing. Tað er einans frádráttarrættur fyri tryggingar góðkendar av TAKS.

§ 4. Tað í § 2, stk. 1 ásetta prosentgjaldið verður kravt av øllum A og B-inntøkum, sum tey gjaldsskyldugu fáa, tó so, at niðanfyri nevdu peningaupphæddir eru undantiknar:

1. uppihaldspeningur sambært hjúnabandslógávuni
2. barnapeningur sambært ”lov om børns retsstilling”
3. fólkapensjón
4. fyrítíðarpensjón
5. óarbeiðsførisveiting
6. leypandi útgjald í samband við deyða eftirlønareigarans
7. forsorgarhjálp eftir forsorgarlógini

§ 5. Eftirlønaruppspararin eigur persónliga sína egnu uppsparing, ið er vard fyri úttøku ella aðrari rættarsókn frá ognarum. Eftirlønaruppsparingin kann ikki avhendast, veðsetast, ella verða nýtt sum móttroking fyri møguligum kravi frá eftirlønarveitara.

Stk. 2. Eftirløn kann ikki vera fyri rættarsókn, fyrr enn hon er útgoldin.

Stk. 3. Flyting frá einum eftirlønarveitara til annan eftirlønarveitara er ikki at meta sum útgjald. Landsstýrismaðurin ásetir nærri reglur um kostnað og avgreiðslugjöld.

Stk. 4. Eftirlønin kann í sambandi við hjúnaskilnað gerast partur av felags búnum. Eftirlønaruppsparingar, ið eru inngoldnar eftir 1. januar 2011, kunnu vera partur av felags búnum, og kann í samband við hjúnaskilnað býtast og flytast millum eftirlønaruppsparingarnar og eftirlønarveitarar hjá hjúnafeløgum uttan at rinda avgjald til landskassan.

Kapittul 2

Eftirlønarveitarar

§ 6. TAKS góðkennir eftirlønarveitararnar, ið skulu fylgja ásetingunum, ið eru settar í løgtingslóg um tryggingarvirksemi og “lov om finansiel virksomhed.”

Stk. 2. Tann einstaka eftirlønaruppsparingin kann stovnast í lívstryggingarfelagi, eftirlønarkassa ella peningastovni, ið hevur loyvi at virka í Føroyum.

Stk. 3. Umsitingar- og avgreiðslugjald av eftirlønarskipan hjá tí einstaka persóninum verður goldið av uppsparða eftirlønarvirðinum/inngjaldinum. Tað skal verða greitt tilskilað, hvat umsitingar- og avgreiðslugjaldið fevnir um, og skal vera í samsvar við veruliga kostnaðin av at umsita eftirlønarskipanina. Landsstýrismaðurin ger í kunngerð nærri áseting um umsitingar- og avgreiðslugjöld.

Stk. 4. Eftirlønarveitarir senda árliga teldutøka kunning til TAKS um eftirlønarviðurskifti hjá øllum teimum, ið eru skrásett í eftirlønarskipanini hjá eftirlønarveitarum. Kunningin skal vera TAKS í hendi í seinasta lagi 20. januar hvørt ár, ella fyrsta gerandisdag eftir 20. januar.

Stk. 5. Verður ásetingin ikki fylgd, verða dagbøtur á 100.000 kr. álagdar fyri hvønn dag, ið fer útum fyrsta gerandisdag eftir 20. januar.

Stk. 6. Heldur eftirlønarveitari ikki ásetingarnar í § 11, stk. 2 um útgjaldsætlan frá TAKS sambært hesi lóg verður eftirlønarpupphæddin flutt til annan eftirlønarveitara at umsita uttan kostnað fyri eftirlønareigara.

Stk. 7. Landsstýrismaðurin ásetur í kunngerð nærri reglur um klagur, herundir um kлагаð kann verða til serstakan stovn.

Eftirlønarskipanir stovnaðar uttanlands

§ 7. Persónur, sum áðrenn 1. januar 2011 hevur stovnað eina eftirlønarskipan í einum lívstryggingarfelag, eftirlønarkassa ella peningastovni við heimstaði í Danmark, Grønlandi ella í øðrum ríki, sum hevur loyvi til at reka lívstryggingarvirksemi v.m. í hesum ríki, kann biðja TAKS góðkenna, at eftirlønarskipanin hevur frádráttarrætt í Føroyum. Góðkenningin er treytað av, at krøvini í nr. 1-6 eru lokin:

1. Eftirlønarskipanin skal antin vera ein lívlong veiting ella ein lutaeftirløn, sum frádráttur er veittur fyri eftir lögtingslóg um skatt av rentutrygging v.m. fram til 1. januar 2011.
2. Eftirlønarskipanin skal vera skipað í gjaldstig (tarif).
3. Persónurin skal góðtaka,
 - a) í sambandi við fráflyting ella skifti í skattligum heimstaði at verða skattaður eftir § 13 í hesi lóg av inngjöldum, sum frádráttur er veittur fyri í Føroyum,
 - b) at lívstryggingarfelagið, eftirlønargrunnurin ella peningastovnurin átekur sær skyldurnar í nr. 4.
- 4) Lívstryggingarfelagið, eftirlønarkassin ella peningastovnurin lýkur treytir í stk. 2 og játtar at taka á seg tær skyldur, sum settar verða tryggingarfeløgum v.m., sum útbjóða eftirlønarskipanir í Føroyum umfataðar av lögtingslóg um eftirlønarpuppsparing, herundir tær skyldur, sum eru nevndar í § 120p í lögtingslóg um landsskatt og kommunuskatt.
- 5) Lívstryggingarfelagið, eftirlønarkassin ella peningastovnurin skal hava góðkenning eftir stk. 2, sum ikki er afturkallað.
- 6) Tað skal kunna lata seg gera umvegis sáttmála um umbýti av upplýsingum, tvískattasáttmála el. líkn. at sanna heimildina hjá lívstryggingarfelagnum, eftirlønarkassanum ella peningastovninum eftir nr. 4 í hesum stykki.

Stk. 2. Lívstryggingarfeløg, eftirlønarkassar ella peningastovnar, sum hava loyvi at reka virksemi í Føroyum, kunnu biðja TAKS um loyvi at bjóða út eftirlønarskipanir við frádráttarrætti í Føroyum til persónar, sum uppfylla treytirnar í stk. 1. Verður tryggingarfelagið m.v. góðkent, verður eftirlønarskipanin, tá hon verður stovnað, góðkend fyri persónin, í tann mun lívstryggingarfelagið, eftirlønarkassin ella peningastovnurin vegna TAKS innheitar eina váttan, sum er umrødd í stk. 1, nr. 3. Góðkenning av tryggingarfelagnum v.m. til at bjóða út eftirlønarskipanir við frádráttarrætti fer fram, tá niðanfyri nevndu treytir eru loknar:

- 1) Eftirlønarskipanin skal lúka treytirnar í stk. 1, nr. 1-6.
- 2) Lívstryggingarfelagið, eftirlønargrunnurin ella peningastovnur skal lúka treytirnar stk. 1, nr. 4.
- 3) Treytirnar, sum eru umrøddar í nr. 2, skulu kunna sannast eins og skyldurnar eftir stk. 1, nr. 6.

Stk. 3. TAKS kann afturkalla eina góðkenning, sum er givin eftir stk. 1 ella 2, um hon ikki longur verður mett at lúka treytirnar fyri góðkenning.

Stk. 4. Um skipanin ikki verður góðkend eftir hesi áseting, verða útgjöldini skattliga viðgjørd eftir § 15 í hesi lóg.

Stk. 5. Umrokning frá fremmandum gjaldoyra í samband við avrokning av inngjaldi og avrokning av inntøkuskatti og avgjaldi av útgjaldingum eftir hesi lóg skal gerast til miðalkursin hjá Tjóðbankanum falsdagin ella inngjaldsdagin ávikavist avrokningardagin.

Stk. 6. Landsstýrismaðurin í fígurarmálum kann í kunngerð áseta nærri reglur um góðkenning av eftirlønarskipanum eftir stk. 1 og 2 umframt afturkalling eftir stk. 3.

Kapittul 3

Íløgureglur fyri eftirlønarveitarar

§ 8. Eftirlønarpúppparingar í peningastovni skulu verða nýttar til íløgur á ein hókandi og gagnligan hátt fyri eftirlønareigaran.

Stk. 2. Eftirlønarpúppparingar í peningastovni skulu vera á serligari eftirlønarinnlánskontu, í puljum ella serligum virðisbrævagoymslum og skulu íløgurøktin og umsitingin av eftirlønarpúppparingini fylgja “lov om finansiel virksomhed v.m.” og “Markets in Financial Instruments Directive (MiFID).”

Stk. 3. Í eftirlønarahøpi skal eftirlønareigari av eftirlønarpúppparing í peningastovni vera bólkaður sum smákundi, sum er tað sama sum detailkundi sambært “Markets in Financial Instruments Directive (MiFID).” Hvørki eftirlønareigari ella eftirlønarveitari kann broyta skrásetingina frá smákunda/detailkunda til aðra kundaáseting við eftirlønarpúppparing.

Stk. 4. Tað verður einans loyvt eftirlønarpúpppararanum sjálvum at gera íløgur í børsskrásett virðisbrøv í keyppskálum í londum í Zone A sambært “lov om finansiel virksomhed”, og harafturat skulu ásetingarnar í MiFID fylgjast.

Stk. 5. Tað er einans loyvt at støðla eftirlønarpúppsporing sambært “*bekendtgørelse om puljepension om andre skattebegunstigede opsparingsformer m.v.*”. Puljupensjón hjá peningastovni er fevnd av íløguráðgevingini sambært MiFID-reglunum.

§ 9. Eftir hesum leisti er loyvt eftirlønarpúppspara og eftirlønarveitara at gera íløgur í børsrásett virðisbrøv í keypsskála sambært hesum lista:

Aldur	Hægst loyvdi prosentparturin av uppsparða virðinum í børsrásett partabrøv
– 34	80
35 – 44	70
45 – 49	60
50 – 54	55
55 – 59	50
60 – 64	35
65 – 69	25
70 –	15

Stk. 2. Tá partabrævaparturin hjá einum persóni er omanfyri hámarkið, sum er ásett í talvuni í stk. 1, verður rebalanserað.

Stk. 3. Hjá persóni yngri enn 60 ár verður ikki álagt eftirlønarpúppspara ella eftirlønarveitara at selja av partabrævagoymslu, hóast virðið av partabrævapartinum er omanfyri tað hægst loyvda. Rebalanserað verður við at íløgur bert kunnu verða gjørdar í lánsbrøv, inntil partabrævaparturin er komin niður á hægst loyvda partabrævapartin.

Stk. 4. Hjá persóni, ið er 60 ár ella eldri, skal ílögurøðin (porteføljan) rebalaserast niður á hægst loyvda partabrævapart í seinasta lagi fyrsta handilsdag eftir, at persónur er fylltur ávikavist 60, 65 og 70 ár, sum ásett í talvuni í stk. 1.

Stk. 5. Virðisbrævagoymslan verður gjørd upp til marknaðarvirðið sama dag sum persónur gerst 67 ár ella fyrst komandi handilsdag eftir, at eftirlønareigari er vorðin 67 ár.

Stk. 6. Fyri eftirlønir teknaðar eftir lívstryggingarklassa III, har øll rentan ella partur av rentuni verður ásett eftir gongdini á marknaðarvirðinum á virðisbrøvum, má lutfallið av partabrøvum í mun til samlaðu virðisbrøvini, sum áseta rentuna, ikki vera hægri enn ásetta markið í stk. 1.

Kapittul 4

Útgjaldshættir

§ 10. Um sæð verður burtur frá stk. 7 kann eftirlønareigari í fyrsta lagi byrja eftirlønarátgjald, tá viðkomandi persónur gerst 67 ár.

Stk. 2. Eftirlønareigarin skal velja at fáa eftirlønina útgoldna sum niðanfyri ásett í seinasta lagi gerandisdagin fyri at viðkomandi gerst 67 ár við virknaði frá sama degi. Alt uppspart eftirlønarvirði verður gjørt upp, og lutfallið verður býtt:

- 1) Í minsta lagi 45% sum lívlanga veiting.
- 2) Í mesta lagi 10% sum kapitalútgjald.
- 3) Í mesta lagi 55% sum lutaeftirløn.

Við lívlong veiting skilst at goldið verður ein ávís peningaupphædd, so leingi tann tryggjaði persónurin er á lívi. Kapitalútgjald er at skilja, sum at peningaupphæddin verður útgoldin í einum. Lutaftirløn er peningaupphædd, ið verður goldin í eins stórum lutum yvir minst eitt 10 ára skeið.

Stk. 3. Lutfallið, ið eftirlønarparsparari hevur gjørt í seinasta lagi við 67 ára aldur kann ikki broytast, tó við undantaki av stk. 5.

Stk. 4. Um TAKS ikki í seinasta lagi gerandisdagin fyri, at eftirlønarparspararin gerst 67 ár, hevur móttikið skrivliga áheitan um valið av, hvussu viðkomandi ynskir útgjaldsformin, verður útgjaldsstøðan ásett til: 50 prosent til lívrentu, og 50 prosent til lutaftirløn.

Stk. 5. Um kapitalútgjald kortini ynskist, er seinasta freist at senda skrivliga áheitan til TAKS síðsta gerandisdag fyri, at persónur gerst 70 ár. Tá verða 10 prosent útgoldin av upphæddini, ið er farin til lutaftirlønarparsparing.

Stk. 6. Eftirlønarparsparingin verður uppgjørd tá persónur gerst 67 ár. Eftirlønarparsparturin av lívlangari veiting skal ongantíð vera kravdur hægri enn 70 prosent av eini arbeiðaraløn. Upphæddin, ið er omanfyri ta kravdu lívlangu veitingina kann flytast til lutaftirlønarparsparingina. Landsstýrismaðurin ásetur næri reglur fyri uppgerð av kapitalvirðinum av einari lívlangari veiting og uppgerð av eini arbeiðaraløn.

Stk. 7. Fyri persónar har tað læknafrøðiliga verður staðfest, at viðkomandi grundað á sjúku hevur niðursettan væntaðan miðallivialdur, skal tað bera til hjá viðkomandi persóni at byrja eftirlønarátgjald fyrr enn við 67 ára aldur, sum er ásett í stk. 1.

Stk. 8. Útgjald av eftirlønarparsparing, ið er inngoldin, meðan persónurin er millum 67 og 70 ár, kann verða útgoldið sum lívlang veiting, lutaftirløn ella kapitalútgjald, tó so at kapitalútgjaldið í mesta lagi kann vera 10 prosent.

Stk. 9. Eftirlønin kann í seinasta lagi fara í útgjald sama dag sum eftirlønareigari gerst 70 ár. Útgjald av lutaftirløn og lívlangari veiting byrja samstundis.

§ 11. Eftirlønareigari kannar TAKS og eftirlønarveitarar um, at viðkomandi ynskir at byrja uppá eftirlønarátgjald. Eftirlønarveitarar senda skrivliga kunning til TAKS um saldo á

eftirlønarkontu, virði á virðisbrævagoymslu og útgjaldsætlan hjá eftirlønarpupparara í seinasta lagi tann dagin, ið persónur gerst 67 ár ella fyrsta gerandisdag aftaná.

Stk. 2. Tá útgjaldsloyvi er fingið frá TAKS ber til hjá eftirlønarveitarara /eftirlønarveitarum at gjalda eftirlønina út eftir áseting fyri hvat er galdandi fyri ta einstøku eftirlønarpupphæddina. Tað er ikki loyvt eftirlønarveitarara at broyta nakað av tí, ið TAKS hevur ásett og góðkent.

Stk. 3. Tá ein eftirlønarpuppsparing skal útgjaldast, og virðið er minni enn 100.000 krónur, kann øll upphæddin verða útgoldin í einum og verður skattað sum vanligt kapitalútgjald við 45% í avgjaldi. Er tann samlaða eftirlønarpuppsparingini minni enn 400.000 kr. við eftirlønarløndur, kann øll uppsparingin gjaldast sum lutaeftirløn.

Útgjald við deyða

§ 12. Um eftirlønareigari doyr fellur uppsparða eftirlønarpupphæddin til njótunartilskilaða í eftirlønarsáttmála ella nærmasta avvarðandi.

Stk. 2. Njótunartilskilaður kann fáa eftirlønina útgoldna við at rinda avgjald á 45 prosent til landskassan av eftirlønarpuppsparingini upp til 1 millión krónur. Njótunartilskilaði rindar A-skatt av upphæddini sum er omanfyri 1 millión krónur.

Stk. 3. Um njótunartilskilaði er antin hjúnafelagi ella sambúgvandi, tó ikki barn, kann viðkomandi velja at fáa alla ella part av eftirlønarpuppsparingini flutta avgjaldsfrítt til sína egnu eftirlønarpuppsparing.

Stk. 4. Njótunartilskilaður, ið er fevndur av stk. 3 kann taka yvir eftirlønarpuppsparingið, ið tann deyði hevði, tá viðkomandi doyði. Við lívlanga eftirlønarpuppsparing, ið samstundis fevnir um eina lívstrygging, fær njótunartilskilaði útgoldið eftirlønina so leingi sum njótunartilskilaði er á lívi. Við lutaeftirløn fær njótunartilskilaði ta tíðaravmarkaða útgjaldið samsvarandi tíðarskeiði, ið tann deyði eftirlønareigarin sjálvur hevði kunnað fingið, tó skal samlaða útgjaldstíðarskeiðið vera minst 10 ár.

Stk. 5. Er eingin innsettur sum njótunartilskilaður (og tvingsilsarvingur) verður eftirlønarpupphæddin umløgð til eitt kapitalútgjald, og goldin verður A-skattur av eftirlønarpupphæddini. Peningaupphæddin verður síðan partur av búnum.

Stk. 6. Landsstýrismaðurin ásetir í kunngerð nærri reglur fyri uppgerð av skattliga virðinum á eftirlønnum sambært hesi lóg.

Kapittul 5 Skattur av eftirlønarpúpsparing

Inngjald við frádráttarrætti í skattskyldugu inntøkuni

§ 13. Inngjaldið skal gjaldast inn á eina eftirlønarkonto hjá eiganum av eftirlønini.

Stk. 2. Ein persónur sum er millum 67 og 70 ára gamal kann gjalda inn á eftirlønarkonto bæði av A-inntøku, B-inntøku og við sjálvbodnum inngjaldi við frádráttarrætti í skattskyldugu inntøkuni ella burtursíggingarrætti. Inngjald kann fara fram til útgjald byrjar og í seinasta lagi, tá persónur gerst 70 ár.

Stk. 3. Fyri arbeiðsgevaraskipan er antin fullur frádráttarrættur ella burtursíggingar-rættur í skattskyldugu inntøkuni fyri inngjald til eftirlønarpúpsparing. Frádráttur í skattskyldugu inntøkuni fyri inngoldið gjald til eftirløn verður gjørt upp samstundis sum líkningin verður gjørd. Frádrátturin fylgir inntøkuárinum, har inngjaldið er farið fram.

Stk. 4. Allar B-inntøkur hava skyldu til at rinda inn til eftirlønarpúpsparing. Eftirlønargjaldið er í minsta lagi tað alment setta prosentinnngjaldið, ið er galdandi sambært § 2 í hesi løgtingslóg. Frádrátturin í skattskyldugu inntøkuni er treytaður av, at inngjaldið til eftirløn er goldið áðrenn 1. mai árið eftir inntøkuárið.

Stk. 5. Hjá B-skattgjaldarum verður eftirlønargjaldið goldið mánaðarliga saman við fyribils B-skattinum. Tá skatturin er álíknaður verður rokning send ella ov nógv goldið eftirlønargjald verður afturgoldið. Skuld til eftirlønargjald víkir fyri skattaskuld. Hevur persónur bæði A- og B-inntøku verður eftirlønargjald mótroknað í A-inntøku. Um eingin eftirlønarkonta er stovnað, verður uppspart eftirlønargjald sett á depotkontu hjá TAKS uttan rentutilskrivning.

Stk. 6. Sjálvstøðug vinnurekandi kunnu heilt ella lutvíst gjalda inn til egna eftirløn av yvirskoti við sølu av vinnuvirki. Inngjaldið til eftirløn skal vera inngoldið áðrenn 1. mai árið eftir, at viðkomandi hevur selt vinnuvirkið heilt ella lutvíst. Frádrátturin fylgir inntøkuárinum.

Stk. 7. Rindar persónur sjálvboðin inngjøld til eftirlønarskipan, og hetta er at skilja sum roynd at sleppa undan at gjalda skuld til tað almenna, er tað loyvt TAKS at taka peningaupphædd av eftirlønarkontu hjá viðkomandi fyri at rinda skuldina til ta almenna.

Stk. 8. Har tryggingarveitari rindar eftirlønargjaldið hjá persóni, ið móttukur fulla ella partvísa óarbeiðsførisveiting, kann eftirlønargjaldið, ið tryggingarveitarin rindar, ikki dragast frá í skattskyldugi inntøkuni hjá viðkomandi persóni.

§ 14. Rentur og annar vinningur í eini eftirlønarskipan eru hvørki skatta- ella avgjaldskyldug í uppsparingartíðarskeiðnum.

Stk. 2. Tað sama er galdandi fyri vinning og tap við innloysing ella sølu av virðis-brøvum, sølu av tekningarrætti, vinningi og tapi vegna kursbroytingar av lánsbrævagoymslu, útlutan av avtøkuvinningi ella líknandi, tá virðisbrøvini eru partur av eini bundnari eftirlønarpúpsparing.

Stk. 3. Í samband við útgjald verður rentutilskrivning, uppspart bonus og annar vinningur sambært stk. 1 og 2 roknað uppí samlaða útgjaldið, og goldin verður skattur og avgjald samsvarandi kapittli 5 tá útgjaldið verður.

Inngjald uttan frádráttarrætt í skattskyldugu inntøkuni

§ 15. Inngjald til eina eftirlønarskipan, sum ikki kemur undir treytirnar í hesi løgtingslóg, kann ikki dragast frá, tá skattskylduga inntøkan verður gjørd upp.

Stk. 2. Útgjald verður ikki skattað, tó skal renta og annar ávøkstur av eini slíkari eftirlønarskipan verða skattað í samband við útgjald av eftirlønini. Landsstýrismaðurin ásetur nærri reglur.

Fráflyting úr Føroyum

§ 16. Heldur skattskyldan hjá einum persóni uppat eftir § 1 í løgtingslóg um landsskatt og kommunuskatt í sambandi við fráflyting, ella gerst ein persónur eftir ásetingunum í einum tvískattasáttmála heimahoyrandi í Danmark, Grønlandi ella øðrum ríki, skal skattur rindast av eftirlønini í seinasta lagi fráflytingardagin.

Stk. 2. Skattur eftir stk. 1 verður goldin til TAKS, men verður umsitin av Landsbanka Føroya.

Stk. 3. Skattað eftirløn eftir stk. 1 verður útgoldin, tá ið vanligu treytirnar fyri útgjaldi eru loknar og verður annars skattliga viðgjørd eins og eftirløn fevnd av § 15, stk. 2.

Stk. 4. Skattsetingin eftir stk. 1 verður strikað, um persónurin aftur antin gerst skattskyldugur í Føroyum eftir § 1 í løgtingslóg um landsskatt og kommunuskatt ella heimahoyrandi í Føroyum eftir ásetingunum í einum tvískattasáttmála. Strikingin ber í sær, at upphæddin, sum er kravd inn eftir stk. 2, við tilskrivaðum rentum v.m. aftur verður partur av eftirlønarskipan og umsitin av eftirlønarveitara.

Kapittul 6

Mannagongd fyri persónar har bústaður er ókendur

§ 17. Eftirlønarpúppparing í kontuførandi peningastovni, ið sambært uppperð hoyrir til persón, ið er 67 ár, men hvørs bústaður er ókendur, tá útgjald eigur at byrja, skal gerast upp, og eftirlønarveitari skal halda áfram at umsita eftirlønina á mest skynsama hátt fyri eftirlønareigaran. Eftirlønarviððið kann í 5 ár verða umsitið av eftirlønarveitara, meðan eftirlønarveitari áhaldandi roynir at finna eftirlønareigaran. Um uppspararin ikki hevur givið seg til kennar eftir hesi 5 árin, eftir at útgjald skuldi verið byrjað, verður lýst preklusivt proklama við áheitan á eftirlønareigaran um at geva seg til kennar.

Stk. 2. Um eftirlønareigarin ella nærmasti avvarðandi hansara ikki gevur seg til kennar eftir stk. 1, áðrenn freistin er úti, verður eftirlønarpúpphæddin flutt til Landsbankan at umsita. Um ánari 5 ár seinni framvegis ikki hevur givið seg til kennar, verður peningaupphæddin, ið er sjálv eftirlønin við tilskrivning av rentu v.m., endaliga flutt til Landskassan. Tað kann tá ikki

gerast krav uppá eftirlønarupphæddina, hvørki av møguligum ánara ella av nærmasta avvarðandi.

Revsireglur

§ 18. Brot á § 11, stk. 2 verður revsað við sekt.

Stk.2. Tað kann áleggjast eftirlønarveitarum v.m. (løgfrøðiligum persónum) revsiábyrgd eftir reglunum í kapitli 5 í revsilógini.

Kapittul 7

Skiftisreglur

§ 19. Frá 1. januar 2011 ber ikki til at rinda pening inn á eftirlønarskipan við frádráttarrætti í skattskyldugu inntøkuni sambært rentutryggingarlógini Ll. nr. 51 frá 29. desember 1971 um skatt av rentutrygging v.m. (rentutryggingarlógini).

Stk. 2. Rentutryggingarlógin verður framhaldandi galdandi fyri tær skipanir og peningaupphæddir, ið eru á eftirlønarkontum tann 31. desember 2010.

Stk. 3. Eftirlønarupphæddir, ið sambært rentutryggingarlógini skal gjaldast út, kann í staðin verða flutt frá uppsparingareftirlønini hjá tí deyða til eftirlønaruppsparingarkontu hjá hjúnafelaga ella sambúgva eftir reglunum í hesi lóg.

Stk. 4. Eftirlønarupphæddir sambært rentutryggingarlógini kunnu fylgja leistinum í hesi lóg í samband við hjúnaskilnað.

Stk. 5. TAKS kann loyva at tað framhaldandi verður inngoldið á eftirlønarskipan, sum er stovnað áðrenn 1. januar 2011, tá inngjöld eftir 1. januar 2011 uppfylla treytirnar í hesi lóg.

§ 20. Eftirlønarskipanir, ið nevndar eru í § 9 í rentutryggingarlógini kunnu verða fluttar frá Danmark, Grønlandi ella øðrum ríki til Føroyar, umframt at heimilað verður, at eftirlønarskipan við lívlangari veiting, ið er stovnað í Føroyum, Danmark, Grønlandi ella øðrum ríki verður flutt til eftirlønarskipan eftir hesi lóg og undir somu treytum uttan at vera viðgjørðar sum útgjald. Eftirlønarskipan, ið verður flutt sambært hesum stykki, verður fevnd av teimum nýggju útgjaldsreglunum í hesi lóg.

§ 21. Henda løgtingslóg kemur í gildi 1. januar 2011.

Kap. 1. Almennar viðmerkingar

Í framtíðini verður talið av eldri fólki størri, meðan talið av arbeiðsførum spakuliga minkar. Hetta fer at seta føroysku pensjónsskipanina og vølfærdartænasturnar undir stórt trýst. Við einum nógv størri tali av pensjónistum fara útreiðslurnar til pensjónir og til røkt av eldri fólki at vera nógv størri enn í dag.

Útreiðsluvøksturinn verður so stórir, at tað fer ikki at bera til at hækka skattin svarandi til útreiðsluvøksturinn. Tað er tí neyðugt at gera tiltøk nú, sum gera, at útreiðsluvøksturinn ikki verður so stórir.

Endamál við nýskipanini

Í einum vølfærdarsamfelagi sum okkara er tað týðningarmikið, at øll fáa eina virðiliga og góða tilveru, tá tey fara av arbeiðsmarknaðinum. Skipanin av pensjóns- og eftirlønarøkinum er tí ein týðandi lutur í øllum vølfærdarsamfeløgum.

Í arbeiðinum við pensjóns- og eftirlønarviðurskiftunum er skattafíggaða inntøkan kallað pensjón, meðan tann uppsparingsfíggaða inntøkan er kallað eftirløn. Ein týðandi partur av arbeiðinum er at fáa eitt gott samspæl millum hesi bæði sløgini av pensjónistainntøkum.

Pensjóns- og eftirlønarskipanir hava tvey høvuðsendamál:

1. Ein javnan av inntøku til pensjónistar við eini lágari inntøku og harvið at fyrirbyrgja fátækt millum tey eldru.
2. Varðveita eina rímiliga inntøku, tá fólk fara frá eini tilveru sum løntakarar til tilveruna sum pensjónistar.

Annað endamálið við nýskipanini er at gera eina pensjóns- og eftirlønarskipan, sum er haldfør, te. at hon tolir, at talið av pensjónistum verður munandi hægri enn í dag.

Hitt endamálið er at tryggja almennu tænastrnar uppá longri sikt. Hetta kann bert gerast við at gera fíggarlógina haldføra, te. umskipa útreiðslumynstrið, so at nóg mikið verður til almennu tænastrnar, sjálvst um talið av pensjónistum verður munandi hægri enn í dag.

Yvirskipað endamál

At gera eina fíggarliga haldføra eftirlønar- og pensjónsskipan, sum tryggjar øllum eina rímiliga inntøku, tá tey gerast pensjónistar, og sum tryggjar, at almennu myndugleikarnir kunnu veita borgarunum hóskandi vølfærdartænastr, eisini við einum stórum vøkstri í talinum av eldri fólki.

Fleiri eldri og sama tal av arbeiðsførum

Tær almennu pensjónsskipanirnar eru undir trýsti í flestu londum, tí talið av pensjónistum økist skjótari enn talið av fólki í arbeiðsførum aldri. Avbjóðingin er hin sama fyri føroyska samfelagið, sum hon er í flest øðrum londum, nevnliga at í framtíðini verða færri fólk í arbeiðsførum aldri í mun til eldri fólk.

Talið av eldri fólki veksur skjótt, meðan talið av fólki í arbeiðsførum aldri mest sum stendur í stað. Henda gongdin førir við sær, at pensjónsútreiðslurnar, ellisrøktarútreiðslurnar og

sjúkrarøktarútreiðslurnar fara at veksa skjótt. Tað, at talið av arbeiðsførum ikki veksur, ger hinvegin, at útlit eru til, at inntøkur landskassans ikki fara at veksa so skjótt í framtíðini.

Um einki verður gjørt, so hendir í fyrsta lagi tað, at tað almenna fer ikki longur at kunna útinna vælferðartænasturnar innan skúlaverk, heilsuverk og almannaverk. Í øðrum lagi verður skattatrygging so høgt, at vandi er fyri fólkafráflyting.

Økt uppsparing ella hægri skattir og verri vælferð

Embætismafrágreiðingin “Pensjónsskipan 2009” varð lögð fram í juni 2009. Í hesi frágreiðing er greitt frá fleiri hættum at fígga ella minka um stóru útreiðsluhækkingarnar.

- 1. Hækka skattatrygging, fyri at fígga øktu útreiðslurnar til pensjónir og røktartænastur.** Av tí, at útreiðslurnar fara at hækka sera nógv, og skattatrygging er sera høgt frammanundan, verður met, at skattahækking bert kann bera ein lítlan part av útreiðsluøkingini. Tess meiri virkin tiltøkini undir 2, 3 og 4 verða, tess minni verður skattahækkingin.
- 2. Hækka pensjónsaldurin og harvið minka um talið á teimum, sum fáa fólkapensjón.** Embætismafrágreiðingin mælir til, at pensjónsaldurin spakuliga verður hækkaður næstu 40 árin fyri at minka pensjónsútreiðslurnar í framtíðini.
- 3. Minka um fólkapensjónina hjá teimum, sum hava arbeiði ella sum hava eina góða uppsparða eftirløn.** At inntøkujavna pensjónsútreiðslurnar fyri at minka um samlaðu pensjónsútreiðslurnar verður longu gjørt við verandi lóggávu. Embætismafrágreiðingin mælir til at minka mótrokningarprosent, sum nú er 60 prosent, so langt niður sum gjørligt. Endamálið er at stimbra fólki at spara upp til eftirløn og at stimbra teimum at arbeiða eftir 67 ára aldur, so nógv sum hugur og orka røkka.
- 4. Økja um uppsparingina hjá hvørjum einstøkum. Hvør einstakur fær harvið eina munandi eftirløn og fær tí ikki so stóra fólkapensjón.** Embætismafrágreiðingin mælir til at øll, ið kunnu, skulu spara upp til eftirløn. Hetta fer at gera, at fólk í størri og størri mun fara at hava stórar eftirlønarpensjónir og góðar eftirlønir. Hetta fer at føra til, at tey eftir eitt áramál fara at hava minni tørv at fáa fólkapensjón. Harvið minkar útreiðsluvøkstur til fólkapensjónsútreiðslur í framtíðini.
- 5. Broyta samansetingina av eftirlønarpensjónini so minni partur fer til stakútgjaldingar og meir fer til leypandi útgjöld yvir longri áramál. Broyta útgjaldstíðarskeiðið, so eftirløn bert kann útgjaldast frá og við pensjónsaldinum.** Í embætismafrágreiðingin verður greitt frá, at um eftirlønarpensjónin verður útgöldin í einum og áðrenn pensjónsaldur, so er eingin trygd fyri, at eftirlønarpensjónin hava nakra egininntøku at liva av í pensjónsárunum. Við verandi uppsparingarmynstri fer landskassin bæði at geva skattafrádrátt til eftirløn, og kortini gjalda fulla fólkapensjón til øll. Í embætismafrágreiðingin verður mælt til at broyta útgjaldsleistin, so landskassin bert gevur frádrátt til eftirlønarpensjón, sum tryggjar, at uppspararin hevur eina støðuga egininntøku í nógv ár eftir at hann er vorðin pensjónistur.

Broytingaruppskot hjá politiska fylgibólkinum.

Ein politiskur fylgibólkur við umboðum úr øllum flokkum á tingi hevur síðan heystið 2009 arbeitt víðari við uppskotunum úr embætismafrágreiðingin. Politiski fylgibólkurin hevur gjørt broytingaruppskot á fleiri týðandi økjum.

Til 1. Skattatrýstið fer at hækka munandi komandi árinu. Pensjónsnýskipanin fer ikki at forða fyri útreiðsluhækking og skattahækking. Pensjónsnýskipanin tekur tó burtur ein týðandi part av útreiðsluvøkstrinum.

Til 2. Fylgibólkurin hevur ikki tikið nakra støðu til um, ella í hvønn mun, hækking av pensjónsaldrinum kann viðvirka til at minka vøksturin í pensjónsútreiðslunum. Fylgibólkurin fer seinni at arbeiða víðari við pensjónsaldrinum, m.a. at arbeiða við virknum eldrapolitikki og við at gera tað lættari hjá fólki at fáa eitt meira smidligt og stigvíst skifti frá arbeiðslívinum til pensjónistalívið.

Til 3. Politiski fylgibólkurin tekur undir við at inntøkujavna fólkapensjónina. Hesin háttur at minka um útreiðslurnar verður longu nýttur nú. Fylgibólkurin hevur gjørt uppskot til skiftisskipan, sum eftir 15 árum broytir mótrokningarskipanina frá verandi leisti til ein nýggjan. Mótrokningarprosentíð minkar støðugt hesi 15 árinu.

Til 4. Politiski fylgibólkurin tekur undir við, at øll tey, ið kunnu, skulu spara upp til egna eftirløn.

Til 5. Politiski fylgibólkurin tekur undir við, at frádráttur bert verður givin til uppsparing við einum útgjaldsleisti, sum tryggjar, at uppspararin hevur støðuga inntøku í fleiri ár eftir at hann er vorðin pensjónistur.

Viðmerkingar um bundnu eftirlønarskipanina

Sum nevnt omanfyri er ætlanin, at øll, ið kunnu, skulu spara upp til egna eftirløn. Tað er tí fyrst og fremst tey, ið arbeiða og fáa løn, ið fara at spara upp til egna eftirløn.

Ætlanin er at eftirlønaruupsparingarlógin skal fevna um tey, ið eru knýtt at arbeiðsmarknaðinum og tær veitingar, ið eru tengdar at arbeiðsmarknaðinum. Tí eru eisini útgjöld frá arbeiðsloysisskipanini, barsilsskipanini og dagpeningaskipanini umfatað av hesi skipan. Tað er ein sannroynd, at tey allarflestu arbeiðsføru eru á arbeiðsmarknaðinum í styttri og longri tíðarskeið.

Hetta nýggja uppskot til eftirlønaruupsparingarlóg hevur eitt frávik frá nøkrum av starvssáttmálunum, ið eru galdandi á almenna arbeiðsmarknaðinum. Fleiri sáttmálar við tað almenna hava áseting um, at eftirlønarrættur fylgir við, um starvstíðin er hálv arbeiðstíð ella meir, tað verður beinleiðis sett sum treyt fyri eftirlønarrætti. Hetta verður ikki galdandi frammyvir, tí eisini tey, ið hava minni enn hálva arbeiðstíð verða fevnd av eftirlønarrætti og arbeiðsgevari av eftirlønargjaldsskyldu.

Sambandið millum eftirlønarnýskipan, rentuþryggingarlógina og nýggja uppskotið: lóg um eftirlønaruupsparing og skatting av eftirlønnum

Fleiri undanfarin landsstýri hava havt ætlanir um at endurskoða og dagføra rentuþryggingarlógina, Ll. nr. 51 frá 29. desember 1971 um skatt av rentuþryggingum v.m. (Rentuþryggingarlógin).

Rentutryggingarlógin, ið kom í gildi í 1971, hevði dansku “renteforsikringsloven” frá 1958 sum fyrimynd. Longu í 1958, tá danir settu sína “renteforsikringslov” í gildi, varð farið undir at gera nýggja lóggávu á eftirlønarøkinum. Fleiri lógarnevndir (kommisióinir) arbeiddu við nýggju lógini, og 13 ár seinni - í 1971 - varð tann nýggja lógin, “pensionsbeskatningsloven”, sett í gildi. Hendan lógin er framvegis í gildi í Danmark, men tað verða árliga gjørdar umleið 10 til 12 “lovbekendtgørelser” til lógina, t.v.s. at talan er um nógvar og ofta stórar lógarbroytingar á hvørjum ári.

Føroyskir politikarar hava havt ætlanir um at dagføra rentutryggingarlógina í mong ár. Tann seinasta broytingin av rentutryggingarlógini kom í gildi í desember 2009, tá roynt var at rudda upp nøkur ár aftur í tíðina. Samstundis varð inngjaldið til kapitaleftirløn lækkað uml. 50%, niður í 25.000 kr. fyri árið 2010. Talan er um frádrátt í skattskyldugu inntøkuni fyri gjaldið, ið er goldið til eftirløn.

Rentutryggingarlógin hevur longu í nógv ár havt eina dagføring fyri neyðini. Rentutryggingarlógin er framvegis í gildi, og ætlanin er, at hon framhaldandi skal vera í gildi og regulera allar gjørdar eftirlønaravtalur fram til 31. desember 2010. Ætlanin er nú at gera eina heilt nýggja lóg, ið fer at fevna um bæði eftirlønarpersónbólkkin og skatting av eftirlønnum. Tað hevur verið arbeitt í nøkur ár uppá sjálva stóra eftirlønarreformin og síðan í vár hevur verið arbeitt við skattapartinum av eini nýggjari eftirlønarskipan. Av tí at upprunaliga var ætlanin at gera tvinnar lógir eina lóg um uppsparing av eftirløn og eina um skatting av eftirløn. Tað hevur eftirfylgjandi víst seg, at samanfallið millum báðar lógirnar var so mikið stórt, at avrátt er, at leggja báðar lógirnar saman í tí eini lógina. Tað arbeiði hevur gingið skjótt og væl, og ynskilið hevði verið, at tann samlaða lógin um eftirlønarpersónbólkkin og skatt av eftirløn var send til hoyringar nakað fyrr.

Tann nú felags lógin fevnir um sjálfvan eftirlønarpersónbólkkin, inngjald, skatt, frádrátt í skatt, íløgureglur, eftirlønarveitarar og útgjald. Tað verður mettt, at tað tænar uppspararanum og teimum, ið skulu umsita eftirlønarskipanina at skilabest er at savna alt í tí eini lógina, eins og vit kenna til tað í rentutryggingarlógina.

Sambært pensjónsnýskipanini er ætlanin, at gera eina lóg um uppsparing til eftirløn har øll skulu gjalda til egna eftirlønarpersónbólkkin við einum ávísum prosentparti, ið eftir uppskotinum verður 15% av skattskyldugu inntøkuni í 2019. Kortini eru nøkur, ið eru undantikin inngjaldsskyldu, talan er um tey, ið t.d. fáa avlamisveiting, fyrítíðarpensjón, fólkpensjón, tænaðsmannaeftirløn ella líknandi. Somuleiðis er ætlanini at broyta útgjaldsleistin, so at øll uppsparingin verður útgjaldin sum lútaútgjaldingar og lívlong veiting (lívrenta). Tó verður møguleiki at fáa ein ávísan part (upp til 10%) av uppsparingini út sum eitt eingangsútgjald, eisini nevnt eitt kapitalútgjald, móti 45% í avgjaldi til landskassan.

Eftirlønin kemur til útgjaldingar frá og við pensjónsaldrinum, ið er 67 ár. Harvið tryggjar landskassin sær, at uppsparingin ikki er brúkt, áðrenn uppspararin kemur til pensjónsaldur. Miðað verður ímóti, at pensjónisturin hevur so mikið av peningi, at uppspararinn eftirlønin er munandi partur av tí, sum einstaki pensjónisturin hevur fyri neyðini til lívsins upphald, og í so máta fær eitt virðiligt lív. Hesin parturin av arbeiðinum er viðgjørdur av politiska fylgibólkinum, og hevur sostatt verið gjøgnum eina politiska viðgerð, har fylgibólkurin er komin fram til eitt uppskot til semju.

Fígghjarmálaráðið setti fyri nøkrum árum síðan ein arbeiðsbólk at endurskoða verandi rentutryggingarlóg, og um neyðugt at gera uppskot til nýggja lóg um skatting av eftirlønnum.

Síðani yvirtók ein nýggjur arbeðsbólkur arbeðið, og hesin hevur m.a. fingið holla serkøna ráðgeving frá pensjóns- og skattaserfrøðingi í Danmark. Arbeðsbólkurin hevur virkað síðan í vár og tað er hann, ið hevur gjørt uppskotið til lóg um eftirlønarpussparing og um skatting av eftirlønnum. Arbeðsbólkurin fer at innarbeiða tilfar og viðmerkingar, ið koma frá teimum, ið fáa lógaruppskotið um eftirlønarpussparing og skatt av eftirlønnum til hoyringar.

Høvuðsmunurin millum verandi rentutryggingarlóg og uppskotið um serliga partin um skatting av eftirlønnum er m.a.:

Eftir rentutryggingarlógini hava verið ávísar avmarkingar í frádrátti í skattskyldugu inntøkuni fyri inngjöldini til eftirlønarskipaninir, t.d. er frádráttarmarkið fyri kapitaleftirlønir ásett á hvørjum ári, í 2009 var frádrátturin 50.600 kr., meðan hann í 2010 er 25.000 kr. Tað hava ikki verið somu avmarkingar í frádráttinum í skattskyldugu inntøkuni fyri inngjald til lutaeftirlønir, men um upphæddin var hægri enn árliga ásetta krónutalið, varð upphæddin býtt út yvir áramál og hægst yvir 10 ár.

Eftir lógaruppskotinum verður ikki loyvt at stovna kapitaleftirlønarskipanir við skattligum frádrátti. Harafturat verður mælt til at gera frádráttarreglurnar fyri inngjöld til lutaeftirlønir einfaldari, soleiðis at eingin avmarking verður í frádráttinum fyri inngjöld til eftirlønir. Tað er ásett eitt hægsta mark fyri kravdu inngjaldi. Inngjald omanfyri ta kravda markið kann fáa aftur um søkt verður um tað hjá TAKS.

Í hesum uppskotinum verður mælt til framyvir bert at hava eftirlønarskipanir við lutaútgjaldi og lívlanga veiting (lívrentu). Tó verður loyvt, at ein ávísur partur av eini eftirlønarpussparing (upp til 10% av virðinum), kann verða útgoldin sum ein eingangsupphædd við einum avgjaldi til landskassan uppá 45%.

Soleiðis verður eingin avmarking í tí skattliga frádráttinum fyri inngjöld, samstundis sum allar útgjaldingar av eftirlønnum, burtursæð frá eingangsupphæddini uppá í mesta lagi 10% av uppsparða virðinum, har avgjaldið verður 45%, verða skattaðar sum vanlig skattskyldug inntøka.

Í nýggja lógaruppskotinum er ætlanin at gera nakrar fyrimunir fyri hjún/sambúgvandi/samlivandi í mun til galdandi rentutryggingarlóg, ið ikki hevur hugtakið samlivandi/sambúgvandi við. Sambúgvandi er eisini ein lívsháttur, ið fleiri og fleiri menniskju velja.

Tað nýggja við hesum lógaruppskotinum er, at tað er møguligt hjá hjúnum og sambúgvandi at kunna flyta millum eftirlønarkontur í samband við deyða, uttan at rinda avgjald. Sum njótunarskilaðan kann setast inn antin hjúnarfelagi, fráskildur hjúnarfelagi og samlivandi. Børn hjá eftirlønarpusspararanum kunnu ikki innsetast sum samlivandi og kunnu tí ikki yvirtaka eftirlønarpussparingina til sína egnu uppsparing, men í slíkum føri har talan er um børn, verður upphæddin útgjoldin, sum skattskyldug inntøka.

Somuleiðis verður møguligt hjá hjúnarfelagum, sum part av at búgvið verður skift í samband við hjúnaskilnað, at flyta uppsparðar eftirlønarpupphæddir millum eftirlønarkontur hjá hvørjum øðrum, uttan at rinda avgjald ella skatt.

Hesin møguleiki, ið nýggja lógin leggur upp til, skal eftir ætlan eisini fevna um tær uppsparingar, ið eru spardar upp eftir rentutryggingarlógini.

Somuleiðis verður móguligt hjá hjúnarfelagum, sum part av at búgvíð verður skift í samband við hjúnaskilnað, at flyta uppspárdar eftirlønarpáspáringar millum eftirlønarkontur hjá hvørjum øðrum, uttan at rinda avgjald ella skatt.

Av tí at talan er um eina “tvungna” eftirlønarpáspáring, skal tað vera móguligt hjá teimum, ið hava fingið staðfest álvarsama sjúku og sum sambært læknávisindini ikki hava sama vátan miðalaldur sum onnur, at koma undir serligar útgjaldstreytir. Hesi fólkini skulu kunna fáa útgaldið eftirløn mett í mun til vanliga miðalaldurin hjá íbúgvum í Føroyum. Avgreiðin í slíkum føri verður tikin sambært læknafrøðiligari ráðgeving, ið avger hvørji tey eru, ið kunnu byrja eftirlønartútgjald áðrenn 67 ára aldur.

Meðan páspáring sambært rentutryggingarlógini kann útgjaldast sambært ásetingum í rentutryggingarlógini, er áttanin sambært lógarúpskotinum, at páspáring inngoldin frá og við 2011 skal útgjaldast eftir nýggju lógini, ið fær virknað frá 1. januar 2011. Tað verður móguligt at flyta eftirlønarpáspáring, ið er innvunnin sambært rentutryggingarlógini, til ta nýggju lógina um eftirlønarpáspáring og um skatt av eftirløn. Tað er eisini móguligt, at flytingar skulu kunna gerast í samband við deyða. Tað skal skiljast soleiðis, at eftirlønarpáspáringin, ið sambært rentutryggingarlógini skal gjaldast út, í staðin kann verða flutt frá páspáringareftirlønini hjá tí deyða til páspáringarkontu hjá hjúnarfelaga ella sambúgva eftir nýggja lógarúpskotinum, uttan at rinda avgjald.

Hesar skattabroytingar, ið landsstýrið ættar at gera við tí nýggju lógini um skatting av eftirløn, eru tó ikki politiskt viðgjørðar enn, og eru ikki við í tí úpskotinum til semju, sum politiski fylgibólkurin er komin fram til. Úpskotið um at dagføra og nýskipað eftirlønarskattaviðurskiptini verður tí við hesum á fyrsta sinni lagt fram til politiska viðgerð.

Kap. 2 – Avleiðingar av úpskotinum

Úpskotið hevur fíggjarligar og umsitingligar avleiðingar fyri landið. Útreiðslur landskassans til fólkapensjónir fara at minka so hvørt eftirlønarpáspáringin fer at fíggja aldurdómin hjá fólk. Samstundis má ein rokna við, at umsitingin, sum higartil er farin til fólkapensjón fer at minka, men umsitingarligu kostnaðirnar hjá TAKS fara at vaksa munandi, bæði tá atlit verður tikið til menning av nýggjari KT-skipan, umframt umsiting av nýggju eftirlønarskipanini.

Mett verður ikki, at úpskotið fær fíggjarligar ella umsitingarligar avleiðingar fyri kommunurnar.

Úpskotið hevur positivar sosialar avleiðingar, herundir fyri ávísar samfelagsbólkar, við tað at alt fleiri løntakarar fara at spara upp til egnar eftirløn og eisini at løntakarar, ið ikki frammanundan hava havt eina eftirlønarskipan nú fara at vera fevndir av eini eftirlønarskipan.

Mett verður ikki, at úpskotið hevur stórar avleiðingar fyri vinnuna sum heild. Tó fer tað at ávirka smáu óskipaðu arbeiðsgevararnar, tí starvsfólk teirra ofta ikki gjalda til eftirløn. Tey verða nú umfataði av hesi lóg og smáu arbeiðsgevararnir skulu gjalda til eftirløn av øllum útgoldnum lønum.

Løntakarir í fiskivinnuni gjalda lutfalsliga lítið til eftirløn tað verður tí neyðugt næstu 10 árin at broyta sáttmálarnar munandi.

Mett verður ekki, at lógaruppskotið hefur avleiðingar við sær fyrri umhvørvið ella í mun til altjóða avtalur og reglur.

	Fyri landið/landsmyndugleikar	Fyri kommunalar myndugleikar	Fyri pláss/øki í landinum	Fyri ávísar samfelagsbólkar/felagsskapir	Fyri vinnuna
Fíggjarligar/ búskaparligar avleiðingar	Ja	Nei	Nei	Ja	(Ja)
Fyrisitingarligar avleiðingar	Ja	Nei	Nei	Nei	Ja
Umhvørvisligar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Avleiðingar í mun til altjóða avtalur og reglur	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Sosialar avleiðingar				Ja	

Kap. 3 – Serligar viðmerkingar

Ad § 1:

Til stk. 1.

Tað eru heilt nógvir persónar, sum í dag gjalda til egnu eftirlønarpoupsparing í eftirlønarskipan í Føroyum, Danmark ella aðrastaðni.

Meginparturin av teimum, ið eru í starvi hjá tí almenna í Føroyum, rinda til eina eftirlønarskipan. Starvsfólk, ið eru lønt av tí danska statinum og arbeiða í Føroyum, rinda somuleiðis til eina eftirlønarskipan í Danmark. Eftirlønin er partur av sáttmálasettu lønini. Hinvegin eru tað fleiri í privatu vinnuni, sum enn ikki gjalda til egna eftirløn. Talan er um sjálvstøðug vinnurekandi og eisini fleiri starvsfólk, ið eru í starvi hjá privatu vinnuni. Oftani er tað soleiðis, at løntakarinn fær útgoldið eftirlønina sum ein part av lønini, og so hevur viðkomandi sjálvur rætt til at avgera, um gjaldið skal fara til eina eftirløn ella ikki. Lógaruppskotið leggur upp til, at framylvir skulu øll, eisini sjálvstøðug vinnurekandi og starvsfólk í privatu vinnuni, gjalda til sína egnu eftirlønarpoupsparing av skattskyldugu inntøku síni.

Orðingin í stk. 1 fevnir um øll, ið hava fulla skattskyldu í Føroyum.

Áseting um bústað ber í sær, at føroysk lesandi uttanlands, ið hava varðveit fulla skattskyldu í Føroyum, ikki skulu gjalda til eftirlønarpoupsparing, meðan tey eru undir lesnaði, og samstundis hava bústað uttanlands. Henda áseting er eisini galdandi fyri sendiharrar, ið eru í starvi uttanlands fyri Føroya Landsstýri.

Av lønini, ið persónur millum 18 ár og 67 ár fær, skal ávísur prosentpartur gjaldast inn til egna eftirlønarpoupsparing. Tað skal eisini gjaldast eftirlønargjald sambært áseting í § 2 av samsýning fyri nevndararbeiði og aðrari samsýning, ið er A-inntøka.

Sjálvstøðug vinnurekandi og onnur, ið hava B-inntøkur (t.d. løntakarar uttanlands), fáa uppkrav um gjald til eftirlønarpoupsparing sambært lóg um skatting av eftirlønnum.

Fullur skattligur frádráttur verður veittur fyri inngjald til egna eftirlønarpoupsparing. Tað er rímiliga lætt at umsita eftirlønarpoupsparingina hjá teimum, ið eru fult skattskyldug. Støðan hjá teimum, ið eru avmarkað skattskyldug, er eitt sindur øðrvísi. Avmarkað skattskyldug eru í mesta lagi 180 dagar í Føroyum og rinda eitt ávíst prosentgjald í skatti av allari inntøku uttan nakran frádráttarmøguleika í skattskyldugu inntøkuni. Tað er ikki ætlanin, at tey avmarkað skattskyldug skulu rinda til eftirlønarskipanina.

At skyldan, at rinda eftirlønarinngjald er avmarkað til fult skattskyldug, er eisini grundað á, at skipanin eisini hevði fevnt um útlendingar, herundir útlendingar, ið sigla undir FAS-skipanini. Ætlanin við FAS-skipanini er ikki, at slíkir persónar skulu vera við í eftirlønarskattskipan í Føroyum, tí persónarnir eru móguliga fevndir av øðrum eftirlønarreglum í teirra heimlandum.

Hinvegin eru tað eisini persónar, ið eru í vinnu á landi, sum hava avmarkaða skattskyldu. Hesir verða heldur ikki fevndir av eftirlønargjaldinum og kunnu tí í eitt tíðarskeið vera “bílígari” at hava í arbeiði, í mun til tey, sum hava fulla skattskyldu og tí skulu gjalda eftirlønargjald. Her skulu arbeiðsmarknaðarpartarnir gera av, hvussu tann móguligi trupulleikin verður loystur, tí her er talan um viðurskifti, ið lóg um eftirlønarpoupsparing og lóg um skatting av eftirløn ikki taka atlit til.

Til stk. 2.

Sambært lögtingslóg nr. 32 frá 5. juli 1971 um tænastrumannaefirløn við seinni broytingum er talan um eina tilsoǵn frá landinum um efirløn, ið er knýtt at tænastrumannastarvinum. Lønti tænastrumaðurin vinnur sær nóg mikið av efirlønarrættindum og peningarættindum til, at tænastrumaður ikki nýtis at verða fevndur av hesi lögtingslóg, tá talan er um løn frá tænastrumannastarvinum. Øll onnur inntøka, ið tænastrumannasetti forvinnur, kemur undir vanligu ásetingin í § 1, stk. 1.

Tey starvsfólk, ið eru sett í starv hjá tí almenna undir heitinum “tænastrumannalíknandi starv, uttan at vera tænastrumannastarv” ella líknandi orðing, skulu gjalda til efirløn sambært áseting í § 1, stk. 1, um tey ikki í setanarsáttmála hava áseting um, at tey vinna sær efirlønarrætt eins og tænastrumannasett sambært lögtingslóg um tænastrumannaefirløn.

Ad. § 2

Til stk. 1.

Sambært lógini skal rindast efirlønarinngjald av A-inntøku, ið fevnir um arbeiðsgevarainngjald, inngjald frá teimum, ið eru sjálvstøðug vinnurekandi, B-inntøku, útgjald frá arbeiðsloysisskipanini, útgjald frá barsilsskipanini, útgjald frá dagpeningaskipanini, sjálvboðin inngjald, nevndarsamsýning v.m.

Henda áseting um 3 prosent í 2011 er serliga ætlað teimum, ið ikki frammanundan hava eina efirlønarskipan. Øll tey, sum í dag hava eina efirlønarskipan, har prosentparturin er hægri enn 3 prosent, kunnu halda áfram at gjalda tað sama prosentgjaldið til efirlønarskipanina sum tey higartil hava gjørt. Tað er rættuliga ymiskt, hvussu prosentparturin er hjá ymisku fakbólkunum, enntá er onkur fakbólkur, sum í dag fær goldið 18 prosent í efirlønargjaldi.

Ætlanin er, at øll, ið eru fevnd av § 1 við undantøkum í § 1, stk. 2 og § 4, skulu í minsta lagi gjalda 15 prosent í efirlønargjaldi av A-inntøkuni og B-inntøkuni í 2019.

Procentsatsirnir fyri árinum 2011 og fram til 2019 eru gjørdir stigvísir, fyri at skiftið frá 3 prosentum til 15 prosent ikki skal vera ov knappur og merkjast ov nógv hjá teimum, ið ikki eru komin uppá tey kravdu 15 prosentini.

Til stk. 2.

Telduskipanin hjá TAKS fer framyvur ikki at loyva, at løn fer um afturhaldsskipanina, uttan at efirlønargjaldið er partur av lønarflytingini. Á heimasíðuni hjá TAKS verður listi yvir góðkendar efirlønarveitarar, ið tey gjaldskyldugu kunnu rinda efirlønina inná.

Til stk. 3.

Tað er serliga hesin bólkurin av fólkum, ið ikki rættuliga er komin í gongd við at spara upp til eina efirlønarpúpsparing. Við hesum uppskotinum verður miðað ímóti, at sjálvstøðug vinnurekandi og onnur, ið hava B-inntøkur, eisini verða fevnd av efirlønarpúpsparingini.

Til stk. 4.

Upphæddin uppá 100.000 krónur er ásett fyri, at gjaldið ikki skal vera órímiliga stórt fyri tær stóru inntøkurnar. 100.000 krónur svara til 15 prosent av eini inntøku á uml. 670.000 kr. um árið. Mett verður, at tað skal vera samsvar ímillum, hvat ein efirløntur persónur skal brúka av efirlønarpúpsparing við efirlønarløng og tað gjald, viðkomandi verður kravdur eftir við støði í A-inntøkuni og B-inntøkuni.

Fyri eftirlónarinngjald, ið er omanfyri 100.000 krónur árliga verður tann partur av upphæddini, sum er omanfyri 100.000 krónur goldin útaftur, um søkt verður um tað hjá TAKS. Umsóknin um útgjald skal vera TAKS í hendi, í seinasta lagi 1. juni árið eftir at inngjaldið er goldið. Tíðarásetingin fyri umsóknini er grundað á, at tað ikki skal bera til at fara longri áramál aftur í tíð og harvið gera broytingar í skattaálíkningini.

Landsstýrismaðurin ásettir nærri reglur fyri javning av upphæddini.

Til stk. 4.

Sambært hesi áseting er møguligt sjálvboðið at inngjalda meira enn 100.000 krónur til eina eftirlónarskipan.

Her verður hugsað um t.d. sjálvstøðug vinnurekandi, ið selja part av síni vinnufyrirøku ella alla fyrirøkuna.

Einki ovara mark er fyri inngjaldið, t.v.s. at inngjaldsupphæddin er óavmarkað. Øll inngjöld fylgja reglunum um frádráttarrætt og útgjald, tá eftirlónin verður útaftur goldin.

Til stk. 6.

Við at loyva persónum, sum eru millum 67 og 70 ár at rinda eftirlónargjald, verður roynt at stimbra teir persónar, ið eru førir fyri at arbeiða, at vera nøkur ár afturat á arbeiðsmarknaðinum. Antin tí teir hava fíggarligan tørv á at vera longri á arbeiðsmarknaðinum og/ella tí teir hava hug til at vera nøkur ár afturat á arbeiðsmarknaðinum. Persónur avger sjálvur, um rindað verður eftirlónargjald ella um eftirlónargjaldið verður útgoldið sum vanlig løn.

Til stk. 8.

Her verður m.a. tikið atlit til tey, ið sigla undir DIS-skipanini, har tað ikki er møguligt at vera frítikin fyri at gjalda til útlendsku eftirlónina.

Ad. § 3:

Við lívstrygging er at skilja trygging, ið er fevnd av lívstryggingarklassanum í lógtingslóg um tryggingarvirksemi. Óarbeiðsføristrygging, sjúkratrygging og vanlukkutrygging kunnu vera fevndar av lívstryggingarvirksemi, men eisini av skaðatryggingarklassa 1 og 2 í lógtingslóg um tryggingarvirksemi. Hjúnafelagaftirlónarveiting, har loypandi útgjald er ásett í avtaluni, sambúgvæftirlónarveiting, barnarentu og avlamisrentu.

Sera ymiskt er, í hvønn mun tann einstaki hevur tørv á at tryggja seg sjálvan og síni næstu. Summi hava tørv á at tryggja hjúnafelaga og/ella børn ávíst lívstíðarskeið, meðan onnur hvørki hava hjúnafelaga, sambúgva ella børn (børn undir 18 ár) at taka atlit til, og tí kunnu tey spara eina størri upphædd til egna eftirløn.

Eftirlónaruppsparari kennir best til síni egnu lívsviðurskifti í mun til tørv á trygging. Tí verður tað litið upp til eftirlónaruppsparara og tryggingaveitara at áseta tryggingartørvin og part av eftirlónarinngjaldinum, ið skal fara til tryggingar.

Mælt verður til, at uppsparari og tryggingarfeløg í felag áseta tryggingarpartin, har tann lóggevandi parturin ger karmarnar, ið partarnir sjálvir taka støðu út frá.

Ynskiligt er, at uppsparingarparturin er minst 2/3 av eftirlónarinngjaldinum.

Vísir tað seg seinni, at tryggingarparturin gerst ov stórir sum heild, verður støða tikin til, um møguligt hámark skal setast fyri tryggingarpartin.

Ad. § 4:

Her eru nevndar peningaupphæddir, ið persónar móttaka og av hesum peningaupphæddum skal ikki rindast eftirlønargjald. Eftirlønargjaldið, ið tann óarbeiðsføri møguliga sjálvur rindar, kann dragast frá í skattskyldgu inntøkuni. Løn, ið fyrítíðarpensjónistar vinna sær við løntum arbeiði er fevnt av eftirlønarpensjónargjaldi.

Ad. § 5:

Til stk. 4.

Her er talan um málsøki, ið danskir myndugleikar umsita, nevnliga persóns-, familju- og arvarætt. Men tað er einki í eftirlønarpensjónar- og skattalógini, ið forðar fyri, at bæði eftirlønarpensjónar- og sjálvftirlønargjaldið verða býtt millum hjúnini í samband við hjúnaskilnað. Tað skal eisini vera møguligt at útrokna eitt virði av einari lívlangari veiting, sum verður partur av búnum, um annar ella báðir hjúnafelagar hava eina slíka lívlanga veiting/lívrentu.

Ad. § 6:

Til stk. 3.

Ein tvungin eftirlønarskipan fyri allar persónar millum 18 og 67 ár hevur við sær, at talan er um sera stórar peningaupphæddir, ið persónarnir koma at gjalda inn gjøgnum eitt heilt arbeiðslív umframt møguligt sjálvboðið inngjald. Eftirlønarpensjónarin fær skattligan frádrátt í inntøkuni fyri alt inngjald.

Av tí, at talan er um eina tvungna eftirlønarskipan, er sera týðandi, at eftirlønarpensjónarin hevur kunnleika um mest týðandi kostnaðar- og avkastviðurskiftini. Landsstýrið fer tí at gera kunngerð, ið áleggur eftirlønarveitarum á hvørjum ári at skula veita eftirlønarpensjónaranum kunning um m.a., hvussu stór upphædd er inngoldin í árinum, hvør kostnaðurin er av ymsu tryggingarproduktunum, hvussu stórt avkastið av pensjónarveitingini hevur verið í árinum, hvussu nógv íløgurøktin hevur kostað í árinum v.m.

Ad. § 7:

Til stk. 1-2.

Persónur, sum áðrenn henda lógtingslóg kom í gildi hevur stovnað eina eftirlønarskipan í einum lívstryggingarfelag, eftirlønarkassa ella peningastovni við heimstaði uttanlands, sum hevur loyvi til at reka lívstryggingarvirksemi v.m. í hesum ríki, kann biðja TAKS góðkenna, at eftirlønarskipanin hevur frádráttarrætt í Føroyum. Góðkenningin er m.a. treytað av, at frádráttur frammanundan hevur verið veittur eftir lógtingslóg um skatt av rentu- og tryggingarvirksemi v.m., og at skattgjaldarin góðtekur, at skattur verður goldin eftir § 13 í sambandi við fráflyting, og at lívstryggingarfelagið, eftirlønarkassin ella peningastovnurin tekur á seg tær skyldur, sum settar verða tryggingarfeløgum v.m., sum útbjóða eftirlønarskipanir í Føroyum umfataðar av lógtingslóg um eftirlønarpensjónar, herundir tær skyldur, sum eru nevndar í § 120p í lógtingslóg um landsskatt og kommunuskatt.

Sambært hesi lóg fáa eftirlønarpensjónarar bert frádrátt fyri inngjöld til føroyskar eftirlønarveitarar. § 7 loyvir, at tey sum longu hava avtalu við danskar eftirlønarveitarar framhaldandi kunnu fáa skattligan frádrátt fyri teirra inngjöld til dansku eftirlønarveitararnar.

Tey, sum gera avtalu við eftirlønarveitara eftir 31. desember 2010, fáa bert frádrátt í skattskyldugu inntøkuni fyri inngjöld til føroyskar eftirlønarveitarar.

Ad. § 8:

Til stk. 1-5.

Virðisbrævahandil í peningastovnum er álagdur at fylgja MiFID reglunum. Reglurnar í MiFID skulu eisini fylgjast, tá talan er um íløgur við eftirlønaruppsparing sambært hesi lóg.

Sambert MiFID-reglunum skulu viðskiftafólkini bólkast í trýggjar bólkar, alt eftir hvørja verju viðskiftafólkini skulu hava í samband við keyp og sølu á virðisbrævamarknaðum. Allir eftirlønaruppspararar skulu bólkast sum “detail” viðskiftafólk. Við áseting um detailkunda fæst hægsta verjan. Í hesum bólki eru vanligar privatpersónar umframt ymisk virkir. MiFID krevur nágreinilig skjalprógv fyri ráðgeving, har hvør einstakur eftirlønaruppsparari skal hava ein “íløguprofil” og mett skal vera um, hvørt eftirlønaruppspararin er egnaður at gera íløgur. Tað verða sett krøv til eftirlønarveitarar um, at teir skulu hava skrivligar mannagongdir/politikk fyri, hvussu virðisbrævahandil verður avgreiddur sambært leiðreglum í MiFID um “Best Execution”.

Ad § 9:

Til stk. 1.

Ásett verður, hvussu nógv kann setast í børsskrásett partabrøv alt eftir aldri hjá eftirlønaruppsparara. Partabrøv geva vanligar betri avkast enn lánsbrøv yvir eitt longri áramál. Eftirlønaruppsparing er ein sera langsiktað íløga. Tað eru tí góðar fakligar grundgevingar fyri at loyva ungum eftirlønaruppspararum í stóran mun at gera partabrævaíløgur. Hinvegin eru partabrøv ein munandi ótryggari íløga enn lánsbrøv. Tað er tí neyðugt, at verja seg ímóti, at uppspararar missa stórar partar av eftirlønaruppsparingini stutt áðrenn teir gerast pensjónistar. Partabrævaparturin má tí minka so hvørt, sum uppspararin kemur nærri eftirlønardri. Ílögureglurnar eru tí gjørdar soleiðis, at partabrævaparturin støðugt minkar gjøgnum alt inngjalds- og íløgutíðarskeiðið, soleiðis at tá persónurin nærkast eftirlønardri eru einans 25% av partabrøvunum eftir í virðisbrævagoymsluni.

Til stk. 2 til 4.

Tryggjast skal, at partabrævaparturin javnan verður rebalanseraður. At rebalansera merkir, at uppspararin kann gera keyp ella skal fremja sølu í íløgurøðini (porteføljuni), soleiðis at parturin og slagðið av íløgum er í tráð við aldur, váða og onnur viðurskifti hjá eftirlønaruppspararanum.

Parturin av partabrøvum kann vera komin omanfyri tað mest loyvda, tí persónur grundað á aldur hevur fingið eitt lægri hámark fyri partabrævaparti sambært talvuni í stk. 1. Partabrævaparturin kann til dømis eisini verða vaksin grundað á kurshækkingar.

Munur verður gjørdur á reglunum fyri rebalansering alt eftir aldri hjá eftirlønaruppspararanum. Hjá uppspararum yngri enn 60 ár verður rebalanserað við at uppsparari, sum er komin upp um partabrævahámarkið bert kann keypa lánsbrøv. Uppspararin kann ikki keypa nýggj partabrøv, fyrr enn tað kann fara fram innanfyri tað loyvda hámarkið. Eftirlønaruppspararin verður sostatt ikki tvungin til at selja út av síni partabræva-goymslu. Nýggj inngjöld á eftirlønaruppsparingina viðvirka til at hækka partin, sum ikki frammanundan er settur í partabrøv. Eftirlønaruppsparari kann eisini selja av parta-

brævagoymsluni, tá tað er til fyrimuns. Á henda hátt verður partbræva-parturin sum frálíður minni.

Eftirlønaruppsparari eldri enn 60 ár skal aktivt rebalansera sína íløgurøð, so partabrævaparturin er innan fyri hámarkið í stk. 1. Rebalanserast skal í seinasta lagi fyrsta handilsdagin eftir, at eftirlønaruppspararin er fylltur ávikavist 60, 65 og 70 ár.

Til stk. 5 og 6.

Í seinasta lagi gerandisdagin fyri, at ein persónur gerst 67 ár, skal TAKS hava móttikið skrivliga áheitan um útgjaldsháttin, ið eftirlønaruppsparari ynskir. Avgerðin, ið eftirlønaruppsparari hevur tikið, kann ikki broytast aftur.

Ad § 10:

Til stk. 1.

Við einsinnisútgjaldi eftir nr. 1) verða rindað 45 prosent í avgjaldi. Eftir 2) og 3) verður útgjaldið skattað sum vanlig A-inntøka.

Nakrir uppspararar spara upp í eini uppsparing, har ikki verður avgjørt fyrr enn við pensjónsaldur, hvussu uppsparingin skal bítast sundur á ymsu eftirlønarskipanirnar. 90 prosent av hesi uppsparing skulu nýtast til lívlanga veiting og lutaeftirløn og møguligt er at fáa eitt einsinnisútgjald á 10 prosent av samlaðu uppsparingini.

Aðrir eftirlønaruppspararar gjalda til eina lívlanga veiting heilt frá ungum árum. Fyri lívlangar veitingar svarar 1,5 árs veiting til umleið 10 prosent av kapitalvirðinum. Fyri at javnseta uppsparing til lívlangar veitingar við aðrar uppsparingar, verður loyvt teimum, ið spara upp til lívlangar veitingar at fáa eina upphædd, ið svarar til 1,5 árs veiting útgoldna í einum við eftirlønarsaldur. Avgerðin um at spara upp í lívlangar veitingar frá byrjan av er tí ikki ávirkað.

Uppaftur aðrir eftirlønaruppspararar hava bæði eftirlønaruppsparing til lívlanga veiting og eftirlønaruppsparing, ið ikki er greinað. Hesir uppspararar kunnu við útgjald fáa útgoldið 1,5 árs gjald í einum av lívlangu veitingini, og 10 prosent í einum av tí eftirlønaruppsparing, ið ikki er sundurgreinað.

Virðið á lívlangu veitingini skal vera í minsta lagi eins stórt sum virðið á tí, sum verður goldið til lutaeftirløn. Hetta er torført at gera á ein hátt, sum øll meta vera objektivt rættan. Trupulleikin er, at ein uppsparing til eina lívrentu ikki hevur nakað neyvt ásett virðið, júst tí tað er ein rættur til eina veiting. Tað er tó møguligt at gera sundurbýtið so neyvt, at tað er nóg gott at tryggja ætlanini við hesi lóg. Ásett verður tí, at árliga útgjaldið av lívlangu veitingini skal vera eins stórt sum árliga gjaldið frá lutaeftirlønarpartinum, um roknað verður við eini lutaeftirløn yvir 15 ár.

Til stk. 2. Við lívslanga veiting skilst at goldið verður ein ávís peningaupphædd, so leingi tann tryggjaði persónurin er á lívi, tað merkir somuleiðis, at doyr tann tryggjaði so kunnu hjúnarfelagi/sambúgvandi taka yvir eftirlønir hjá hvørjum øðrum. Útgjald skal vera leypanði so leingi sum hjúnarfelagin/sambúgvandi er á lívi.

Barnarentur: Tíðaravmarkað leypanði útgjald til børn (børn, ættleidd børn, fosturbørn). Útgoldið verður til barnið so leingi tað er á lívi, men ongantíð longri tíðarskeið enn ásett í eftirlønarsáttmálanum.

Til stk. 7.

Almannastovan, sum í dag umsitur fyriritðarpensjónsøkið er eitt gott boð uppá myndugleika, ið hevur fakligan førleika at umsita slíkar støður.

Ad. § 11:**Til stk. 1.**

Hetta er væl at merkja um persónurin hevur fleiri eftirlønarpuppsparingar hjá fleiri eftirlønarveitarum. Tað er ikki óhugsandi, at eftirlønarpuppsparari hevur fleiri eftirlønarskipanir hjá ymiskum eftirlønarveitarum, t.d. hjá tryggingarfelagi og hjá peningastovni. Henda áseting hevur týðning, tá tað skal gerast upp út frá einum skeringsdegi fyri, hvør endaliga saldan á eftirlønarpuppsparingini er. Støðu skal takast til, hvussu nógv av eftirlønarpupphæddini skal til ávikavist lívlanga veiting, kapitalútgjald og lutaeftirløn.

Til stk. 2.

Útgjaldshátturin kann bert broytast eftir umsókn og góðkenning hjá TAKS.

Til stk. 3.

Hetta verður gjørt fyri at minka um umsitingarkostnaðin av nýggju eftirlønarskipanini. Til dømis loysir tað seg ikki at gera lívlangar veitingar fyri helvtina av 400.000 kr., tí kostnaðurin av at gera skipanina er stórir, og upphæddirnar vera ov smábýttar.

Ad. § 12:**Til stk. 1.**

Við njótunartilskilaðan verður meint við hjúnafelaga, fráskildan hjúnafelaga, sambúgva, børn, ættleidd børn, fosturbørn. Samlivandi er ein navngivin persónur, sum hevði felags bústað við tí deyða, tá njótunartilskilaði varð innsettur í eftirlønarsáttmálan. (Samlivandi = sambúgvandi). Alsamt størri partur av samlivandi pørum í Føroyum liva saman uttan at vera gingin saman í hjúnalag. Um ein sambúgvi doyr, kann vantandi vígslubræv geva trupulleikar fyri tann, ið eftir situr, um tað ikki í eftirlønarsáttmálanum er ásettur njótunartilskilaður sambúgvi. Eftirlønareigari skal á eftirlønarsáttmála greitt tilskila navnið á persóni sum njótunar-tilskilaður. Tá viðkomandi eftirlønareigari doyr, kann tann njótunartilskilaði fáa eftirlønina útgoldna. Er njótunartilskilaði hjúnafelagi ella sambúgvi hjá tí deyða eftirlønareigaranum kann viðkomandi fáa eftirlønarrættin fluttan á sína egnu eftirlønarpuppsparing. Rætt at yvirtaka eftirlønarpuppsparing hava einans hjún og sambúgvar og ikki børn. Navnið á njótunartilskilaða skal vera greitt ásett, og tað kann einans vera eitt navn á hvørjum eftirlønarsáttmála.

Til stk. 2.

Njótunartilskilaði avger sjálvur hvussu tann flutta eftirlønarpuppsparingin verður samansett sambært ásetingini í hesi lóg.

Til stk 4.

Í lutaeftirlønárútgjaldi fær tann njótunartilskilaði somu útgjaldsrættindi sum fyrrverandi eftirlønarpuppsparari hevði, t.d. um tann deyði hevði havt 5 ár eftir av eftirlønárútgjald eru tað tey 5 árin, ið njótunartilskilaði fær útgoldið. Njótunartilskilaði avger sjálvur, um tey 5 útgjaldsárin verða umroknaði til t.d. 10 ára útgjald ístaðin. A-skattur verður rindaður av útgjaldinum.

Ad. § 13:**Til stk. 2.**

Ætlanin er at hava ein rúman arbeiðsmarknaðarpolitikk, og tað skal vera møguligt hjá fólki í tíðarbílinum millum 67 og 70 ár at kunna arbeiða fulla ella niðursetta arbeiðstíð við eftirlønarrætti til eftirlønarpoupsparing.

Tað er ymiskt hvussu livi- og arbeiðsumstøðurnar hjá fólki eru háttadar. Málsetningurin er, at henda lóg um eftirlønarpoupsparing skal ikki vera ein forðing fyri, hvussu fólk velja at innrætta arbeiðslív og eftirlønarinnngjald.

Til stk. 3.

Við burtursíggingarrætti meinast ein arbeiðsgevaraskipan, har arbeiðsgevari rindar eftirlønergjald hjá løntakara. Tað eru fleiri arbeiðssáttmálar har arbeiðsgevari rindar eitt arbeiðsgevaraftirlønergjald og løntakarin sjálvur rindar eitt eftirlønergjald. Vanligt er, at arbeiðsgevari rindar bæði arbeiðsgevara- og løntakaraftirlønergjalðið til eftirlønarveitara í samband við hvørja lønarútrokning og -flyting. Tað samlaða eftirlønergjalðið verður beinanvegin skattliga frádrigið í inntøkuni, og tí skal eitt slíkt eftirlønergjald ikki skrivast á sjálvuppgávuna. Talan er um at síggja burtur frá gjaldinum, eisini nevnt burtursíggingarrættur.

Til stk. 4.

Áseting um freist fyri inngjaldi til eftirløn við skattligum frádrátti í inntøkuni til 1. mai árið eftir, er grundað á innlatingarfreistina fyri roknskaparskyldug. Tíðarskeiðið fyri inngjaldi til eftirløn við skattligum frádrátti í inntøkuni er frá 1. januar til 1. mai árið eftir. TAKS fer at veita skrivliga vegleiðing á heimasíðuni um, hvussu tey við B-inntøku á mest skynsama hátt sjálvi rinda til egna eftirlønarskipan. TAKS kann somuleiðis senda innngjaldingarkort til tey, ið ynskja tað.

Til stk. 5.

Eftirlønergjalðið av B-inntøku skal gjaldast saman við fyríbils B-skattinum. Skyldug gjøld til tað almenna, tað veri seg skattur ella líkn., skulu gjaldast áðrenn persónur kann fáa skattligan frádrátt í inntøkuni fyri innngjald til eftirlønarpoupsparing.

Til stk. 6.

Hóast eitt vinnuvirki verður selt, er tað ikki altíð, at gjaldið fyri søluna er tøkt beinanvegin. Henda freist er ásett fyri at tað skal vera størri ráсарúm í hesum førinum. Tað er somuleiðis galdandi fyri sjálvstøðug vinnurekandi, at tey hava fimm mánaðir longri gjaldsfreist fyri endaliga innngjaldið til eftirlønarpoupsparingina enn vanligir løntakarar. Hetta er grundað á, at tey sjálvstøðugu vinnurekandi og tey við B-inntøkum hava roknskaparskyldu, og at freistin at lata inn sjálvuppgávu og roknskap er 1. mai árið eftir inntøkuárið.

Ad. § 14:**Til stk. 1-3.**

Rentur fevna um bæði vanligar rentur á konti í peningastovni og serligar “poupsparingarrentur”. Harumframt umfatar lógin eisini rentur av lánsbrøvum og vinningsbýti av partabrøvum, har poupsparða upphæddin er nýtt til virðisbrøv í virðisbrævagoymslu hjá poupsparara, ella har rentan stavar frá puljuskipanum, har rentan er tengd at avkastinum í tí einstøku puljuni.

Við tilskrivning av bonus verður skilt, at tann samlaða bonus-upphæddin, sum er tøk í tryggingarfelagnum, verður býtt ímillum teir einstøku tryggingareigararnar. Bonus í samband við skipan í lívstryggingarfelagið ella pensjónskassa, har limur er tryggjaður eina veiting, og luttekur í yvirskotinum hjá felagnum, telur eisini sum uppspart bonus.

Tilskrivaða bonus-upphæddin verður nýtt í samsvari við tryggingaravtaluna at keypa trygging fyri soleiðis, at tær avtalaðu tryggingarveitingarnar verða størri.

Í uppsparingartíðarskeiðinum er bonus hvørki skatt- ella avgjaldsskyldugt.

Rentutilskrivning, bonus og vinningur verður útgaldið saman við uppsparðu eftirlønini og skattað á sama hátt.

Ad. § 15:

Til stk. 2.

Renta og annar ávøksstur av eini slíkari eftirlønarskipan verða skattað í samband við útgjald av eftirlønini við 38% í 2011, 37% í 2012, 36% í 2013 og 35% í 2014 og eftirfylgjandi ár. Sum renta og ávøksstur er at meta munurin millum samlaðu inngjældini og útgjaldið. Inngjældini verða ikki tald við í ta skattskyldugu inntøkuna.

Ad. §19:

Til stk. 2

Ásetingarnar um útgjald eru framhaldandi galdandi, eins og at flyta til aðra líknandi skipan eisini er galdandi.

Ad. § 20:

Hóast tað við flytan av eftirlønarpúpsparing nærum er tað sama, sum hevur verið galdandi frammanundan millum eftirlønarpúpsparing- og eftirlønartryggingarkontur, er munurin kortini tann, at skiftið frá lútaeftirlønarpúpsparing, lútaeftirlønartrygging og lívlangari veiting gevur heimild til at í mesta lagi 10% av samlaðu eftirlønarpúphæddini verður goldið út sum kapitalútgjald av uppsparða eftirlønarpúrdinum. Tað er t.d. ikki galdandi í rentutryggingarlógini, har flytingin av lútaeftirlønarpúpsparing og lútaeftirlønartrygging ikki hevur sama møguleika fyri kapitalútgjaldi. Men harafturímóti eru minst 45% av samlaðu eftirlønarpúpsparingini, ið verður flutt til nýggju útgjaldsreglurnar, lívlong veiting, meðan restin kann fara til lútaeftirløn.

Ad. § 21:

Áseting um ígildiskomu.

Fylgiskjøl:

Fylgiskjal 1: Yvirlit yvir útgjaldshættir.

Tórshavn, tann 9. august 2010